آنتی بیوتیک‌ها اولین بار در سال ۱۹۴۰ به عنوان یکی از شگرفترین دستاوردهای علم پزشکی معرفی شدند اما استفاده بیش از حد از آنها منجر به مقاومت باکتریایی شد به طوری که برخی آنتی بیوتیک ها که قبلا برای برخی بیماری ها جواب می‌دادند دیگر قادر به پاسخگویی نبودند. جهت درک نحوه عملکرد آنتی بیوتیک ها لازم است مختصری درباره دو نوع اصلی ریزموجوداتی که افراد را بیمار می‌کنند بدانیم:

دسته اول

باکتری ها موجودات زنده‌ای هستند که همه‌جا یافت می‌شوند و خیلی از اوقات مفید هستند. اگر چه تعدادی باکتری غیر مفید نیز وجود دارند که باعث بیماری می شوند و در عملکرد طبیعی بدن اختلال ایجاد می کنند.

دسته دوم

ویروس ها هستند که زنده نیستند اما به محض ورود به بدن موجود زنده حیات می یابند. در حقیقت دریافت آنتی بیوتیک ها برای سرماخوردگی و سایر بیماری های ویروسی نه تنها موثر نیست بلکه باعث می‌شود باکتری ها و سایر میکروب ها تغییر کنند که زمینه عدم تاثیر آنتی بیوتیک بر این میکروارگانیسم ها را فراهم کرده و این همان چیزی است که مقاومت میکروبی نامیده می‌شود و درمان مقاومت میکروبی نیازمند مصرف آنتی بیوتیک های قوی تر و بیشتری است که این خود می‌تواند به گسترش مقاومت میکروبی کمک کند.

جهت کاهش مقاومت آنتی بیوتیکی چه کاری می توان انجام داد؟

۱- هرگز آنتی بیوتیک مصرفی خود را به دیگران توصیه نکنید حتی اگر علائم بیماری مشابه بیماری شما باشد.

۲- در صورت بروز عارضه جانبی پس از مصرف داروی تجویزی، دارو را خودسرانه قطع نکنید بلکه با پزشک مشورت کنید.

۳- آنتی بیوتیک ها تنها در درمان بیماری های باکتریایی موثرند و در درمان بیماری هایی مانند آنفولانزا و سرماخوردگی موثر نیستند و تنها باعث مقاومت میکروبی می‌شوند.

۴- هیچگاه به محض احساس بهبودی مصرف آنتی بیوتیک را خودسرانه قطع نکنید. دوره درمان را الزاماً کامل کنید. یکی از مشکلات در ارتباط با آنتی بیوتیک‌ها آن است که بیماران اغلب داروی خود را به خاطر آنکه علائم بهبود پیدا می‌کنند زودتر قطع می‌کنند. قطع مصرف دارو باعث میشود باکتری‌ها در بدن زنده مانده و هنگامی که تعداد این باکتری‌ها زیاد شد تکثیر می‌شوند و توانایی تغییر در ساختار خود را به دست می‌آورند که این امر مانع از تأثیر آنتی بیوتیک‌ها بر این باکتریها می‌گردد. لذا در صورت ایجاد بیماری توسط این باکتری ها جهت اثربخشی باید نوع آنتی بیوتیک را تغییر داد و آنتی بیوتیک قوی تر تجویز نمود و این موضوع نه تنها هزینه های دارو و درمان فرد را بالا می‌برند بلکه باعث افزایش مقاومت دارویی نیز می گردد.

۵- آنتی بیوتیک ها سر وقت مقرر استفاده کنید.

۶ -آنتی بیوتیک ها را برای نوبت بعد ذخیره نکنید.

در صورتی که فرد بدون تجویز پزشک به مصرف آنتی بیوتیک اقدام کند نه تنها خود را بدون دلیل در معرض عوارض جانبی دارو قرار می دهد بلکه دچار مقاومت آنتی‌بیوتیکی نیز می‌شود. از نتایج ایجاد مقاومت آنتی‌بیوتیکی می‌توان به این موارد اشاره کرد:

- عدم پاسخ بیمار به درمان‌های رایج
- افزایش شروع بیماری های عفونی
- طولانی شدن دوره بیماری های عفونی
- افزایش عوارض بیماریها
- افزایش هزینه‌ها
- افزایش زمان بازگشت فرد به فعالیت عادی در زندگی افزایش مرگ و میر ناشی از بیماری های عفونی
- مقاومت آنتی بیوتیکی سبب می‌شود فرد در آینده به بیماری عفونی باکتریایی مبتلا شود.

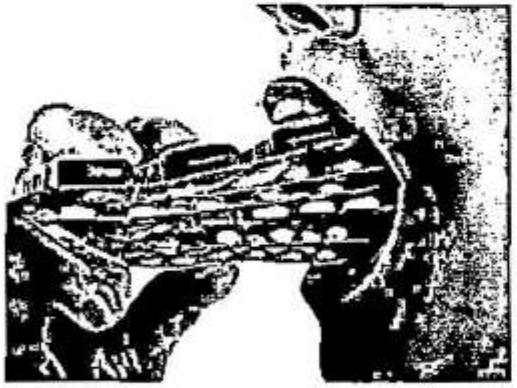

نکاتی در مورد هنگام مصرف آنتی بیوتیک ها:

۱- بیشتر آنتی بیوتیک ها به دلیل مشکلات گوارشی که ایجاد می کنند بهتر است بعد از غذا خورده شوند اما برخی از آنها باید با معده خالی مصرف شوند تا اثرگذاری بیشتری داشته باشند. طیف آنتی‌بیوتیک‌ها بسیار وسیع است و بیماران باید نحوه مصرف آنها را از پزشک و یا داروسازان سوال کنند.

۲- مصرف همزمان لبنیات و مکمل های آهن، روی و منیزیم با آنتی بیوتیک ها تاثیر گذاری آنتی بیوتیک ها را کاهش می دهد. پس از مصرف همزمان لبنیات، قرص های کلسیم و مکمل های املاح و مواد معدنی با آنتی بیوتیک ها باید خودداری کرد. به طور کلی بین مصرف آنتی بیوتیک ها و سایر مکمل های دارویی باید حداقل سه ساعت فاصله باشد.

۳- بیمار هنگام مراجعه به پزشک باید او را در جریان حساسیت های دارویی، رژیم غذایی مخصوص بارداری و شیردهی، داروها و مکمل های گیاهی که مصرف می نماید و سایر بیماری‌ها که به آن مبتلا است قرار دهد.

۴- بهتر است آنتی‌بیوتیک‌ها با شیر، آب میوه، چای، نوشابه مصرف نشوند. بهترین مایع برای مصرف با آنتی بیوتیک ها آب فراوان است.

کسانی که به دلایل مختلف به طور مکرر دچار عفونت های باکتریایی (با تشخیص پزشک) می‌شوند، برای مثال جراحی لثه انجام می‌دهند و مجبورند آنتی‌بیوتیک بخورند و بعد از مدتی دچار عفونت گوارشی می‌شوند، اگر آنتی بیوتیک را درست مصرف کنند مشکلی برایشان ایجاد نمی‌شود، چون آنتی بیوتیکی که روی عفونت لثه تاثیر می‌گذارد با آنتی بیوتیکی که برای عفونت دستگاه گوارشی استفاده می‌شود متفاوت است.

بیمارستان تخصصی و فوق تخصصی مسلمین

آنتی‌بیوتیک

شناسنامه بروشور آموزشی	
عنوان	**آنتی بیوتیک**
تهیه کننده	فاطمه میرزایی
سمت	سوپروایزر کنترل عفونت
تاییدکننده	واحد آموزش سلامت
سال تهیه	۱۴۰۱
ناظر کیفی:	دکتر مهدی زاده متخصص بیماری های عفونی
منبع	راهنمای کشوری نظام مراقبت عفونت های بیمارستانی